

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)
den 18 juli 2007*

I mål C-325/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställdes av Verwaltungsgericht Darmstadt (Tyskland) genom beslut av den 17 augusti och den 21 september 2005, som inkom till domstolen den 26 augusti och den 29 september 2005, i målet

Ismail Derin

mot

Landkreis Darmstadt-Dieburg,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna R. Schintgen (referent), A. Tizzano, M. Ilešič och E. Levits,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreterare H. von Holstein,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 16 november 2006,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Tysklands regering, genom M. Lumma och C. Schulze-Bahr, båda i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- Förenade kungarikets regering, genom S. Nwaokolo, i egenskap av ombud, biträdd av T. Ward, barrister,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom G. Rozet och I. Kaufmann-Bühler, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 11 januari 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 59 i tilläggsprotokollet, undertecknat den 23 november 1970 i Bryssel, som ingåtts, godkänts och bekräftats i gemenskapens namn genom rådets förordning (EEG) nr 2760/72 av den 19 december 1972 (EGT L 293, s. 1) (nedan kallat tilläggsprotokollet), samt artiklarna 6, 7 och 14 i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen (nedan kallat beslut nr 1/80). Associeringsrådet inrättades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, vilket undertecknades den 12 september 1963 i Ankara av Republiken Turkiet, å ena sidan, och av medlemsstaterna i EEG och gemenskapen, å andra sidan. Avtalet ingicks, godkändes och bekräftades för gemenskapens räkning genom rådets beslut 64/732/EEG av den 23 december 1963 (EGT 217, 1964, s. 3685) (nedan kallat associeringsavtalet).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ismail Derin, turkisk medborgare, och Landkreis Darmstadt-Dieburg angående utvisning från Tyskland.

Tillämpliga bestämmelser

Associeringsavtalet EEG–Turkiet

- 3 Associeringsavtalet syftar enligt dess artikel 2.1 till att främja en fortlöpande och balanserad förbättring av de ekonomiska och kommersiella förhållandena mellan de

avtalsslutande parterna, även på arbetsmarknadsområdet, bland annat genom att stegvis genomföra fri rörlighet för arbetstagare (artikel 12), i syfte att höja det turkiska folkets levnadsstandard och underlätta Republiken Turkiets framtida anslutning till gemenskapen (fjärde skälet i ingressen och artikel 28).

- 4 Associeringsavtalet innehåller föreskrifter om en förberedande fas som skall göra det möjligt för Republiken Turkiet att stärka sin ekonomi med gemenskapens hjälp (artikel 3), en övergångsfas under vilken en tullunion stegvis skall införas och parternas ekonomiska politik tillnärmas (artikel 4) samt en slutfas som bygger på en tullunion och innebär en intensifierad samordning av parternas ekonomiska politik (artikel 5).

- 5 Artikel 6 i associeringsavtalet har följande lydelse:

”För att säkerställa associeringsordningens tillämpning och gradvisa utveckling, skall de avtalsslutande parterna sammanträda inom ett associeringsråd som verkar inom gränserna för de befogenheter som detta råd har enligt avtalet.”

- 6 I artikel 12 i associeringsavtalet, i avdelning II med rubriken ”Genomförande av övergångsfasen”, kapitel 3 med rubriken ”Övriga bestämmelser av ekonomisk karaktär”, föreskrivs följande:

”De avtalsslutande parterna skall vägledas av artiklarna [39 EG, 40 EG och 41 EG] för att stegvis genomföra fri rörlighet för arbetstagare mellan sig.”

7 I artikel 22.1 i associeringsavtalet föreskrivs följande:

”Associeringsrådet har befogenhet att fatta beslut för att genomföra avtalets mål och i de fall som föreskrivs i detta. Vardera parten är skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra de beslut som fattats. ...”

8 Tilläggsprotokollet utgör enligt artikel 62 i protokollet en integrerad del av associeringsavtalet. I artikel 1 i tilläggsprotokollet fastställs villkoren, utformningen och tidsplanen för genomförandet av den övergångsfas som avses i artikel 4 i associeringsavtalet.

9 Avdelning II i tilläggsprotokollet har rubriken ”Rörlighet för personer och tjänster”. Kapitel I i denna avser ”Arbetskraft”.

10 I artikel 36 i kapitel I i tilläggsprotokollet föreskrivs att fri rörlighet för arbetstagare mellan gemenskapens medlemsstater och Turkiet skall genomföras stegvis, enligt principerna i artikel 12 i associeringsavtalet, mellan utgången av det tolfte året och utgången av det tjugooandra året efter ikrafträdandet av detta avtal och att associeringsrådet skall fastställa de bestämmelser som är nödvändiga för detta syfte.

11 I artikel 59 i tilläggsprotokollet, i avdelning IV med rubriken ”Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser”, anges följande:

”På de områden som omfattas av förevarande avtal skall Republiken Turkiet inte åtnjuta en mer förmånlig behandling än den som medlemsstaterna medgett varandra enligt fördraget om upprättande av gemenskapen.”

- 12 Enligt tredje skälet i beslut nr 1/80 har detta beslut till syfte att på det sociala området förbättra de bestämmelser som gäller för arbetstagare och deras familjemedlemmar i förhållande till de bestämmelser som föreskrevs i beslut nr 2/76, vilket associeringsrådet antog den 20 december 1976.
- 13 Artiklarna 6, 7 och 14 i beslut nr 1/80 ingår i kapitel II i beslutet, med rubriken "Sociala bestämmelser", i avsnitt 1, rörande "Frågor avseende anställning och fri rörlighet för arbetstagare".
- 14 Artikel 6.1 i beslut nr 1/80 har följande lydelse:

"Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 om familjemedlemmars rätt till anställning har en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat

- rätt att efter ett års reguljär anställning i denna medlemsstat få sitt arbetstillstånd förnyat hos samma arbetsgivare om han har anställning,
- rätt att efter tre års reguljär anställning, med undantag för det företräde som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, i denna medlemsstat inom samma yrke anta ett erbjudande om anställning från valfri arbetsgivare som görs under normala förhållanden och som registrerats hos arbetsförmedlingen i denna medlemsstat,
- rätt att efter fyra års reguljär anställning i denna medlemsstat utöva valfri avlönad verksamhet."

15 I artikel 7 i beslut nr 1/80 föreskrivs följande:

”När en turkisk arbetstagare tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat har dennes familjemedlemmar, under förutsättning att de har fått tillstånd att förena sig med honom,

- rätt att efter minst tre års laglig bosättning i den medlemsstaten, och med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, anta erbjudanden om anställning,

- rätt att efter minst fem års laglig bosättning i den medlemsstaten utöva valfri avlönad verksamhet.

Barn till turkiska arbetstagare som har genomgått en yrkesutbildning i värdstaten kan, oavsett hur länge de har varit bosatta i den medlemsstaten, anta erbjudanden om anställning i den medlemsstaten, på villkor att en av föräldrarna har varit reguljärt anställd i åtminstone tre år i sagda medlemsstat.”

16 I artikel 14.1 i beslut nr 1/80 föreskrivs följande:

”Bestämmelserna i detta avsnitt är tillämpliga med undantag för begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och folkhälsan.”

Övriga gemenskapsrättsliga bestämmelser

- 17 Artikel 10.1 och 10.2 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2434/92 av den 27 juli 1992 (EGT L 245, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 5, s. 160) (nedan kallad förordning nr 1612/68), lyder enligt följande:

”Följande personer skall, oavsett sin nationalitet, ha rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd [inom] en annan medlemsstats territorium:

- a) Arbetstagarens make och deras avkomlingar som är under 21 års ålder eller är beroende av dem för sin försörjning,
- b) släktingar i närmast föregående led till arbetstagaren och hans eller hennes make, som är beroende av dem.

2. Medlemsstaterna skall underlätta mottagandet av alla familjemedlemmar som inte anges i punkt 1, om de är beroende av arbetstagaren eller ingår i hans eller hennes hushåll i det land arbetstagaren kommer ifrån.”

- 18 Av artikel 11 i förordning nr 1612/68 framgår följande:

”När en medborgare i en medlemsstat har anställning eller driver en rörelse inom en annan medlemsstats territorium skall hans eller hennes make och de barn som är under 21 års ålder eller beroende av honom eller henne ha rätt att ta anställning inom hela denna stats territorium, även om de inte är medborgare i någon medlemsstat.”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 19 Av beslutet om hänskjutande framgår att Ismail Derin, född den 30 september 1973, den 1 juli 1982 tilläts förena sig med sina föräldrar i Förbundsrepubliken Tyskland med stöd av bestämmelserna om familjeåterförening.
- 20 Ismail Derins far och mor har lagligt utövat avlönad verksamhet i denna medlemsstat i 6 respektive 24 år.
- 21 Efter sin ankomst till Tyskland gick Ismail Derin, från augusti 1982 till juli 1988, i grundskolan och, från augusti 1988 till juli 1990, i en yrkesskola. Han avslutade sin utbildning år 1991, då han erhöll examensbevis från nämnda yrkesinriktade gymnasieutbildning (mittlere Reife).
- 22 Ismail Derin innehade efter avslutad utbildning reguljär anställning hos flera olika arbetsgivare, men anställningstiden hos varje enskild arbetsgivare var varje gång kortare än ett år.
- 23 Under åren 1992–1996 arbetade Ismail Derin lagligen som egenföretagare.
- 24 Den 3 september 2001 påbörjade han en utbildning för att omskola sig till yrkeschaufför, men tvingades att avbryta utbildningen på grund av en fängelsedom. Han anställdes emellertid åter från och med den 17 januari 2005.

- 25 Ismail Derin har sedan den 10 december 1990 permanent uppehållstillstånd i Tyskland.
- 26 Under hösten 1994 flyttade Ismail Derin hemifrån till en egen bostad. Hans fru, som var turkisk medborgare, tilläts förena sig med honom i Tyskland den 24 februari 2002.
- 27 Ismail Derin har sedan augusti 1994 flera gånger dömts till böter för olika brott, och han dömdes genom dom av den 13 december 2002 till ett fängelsestraff på mer än två och ett halvt år för att olagligen ha fört in utlänningar i Tyskland.
- 28 Den 24 november 2003 fattades beslut om utvisning av honom från Tyskland på livstid. Han skulle ha förts till gränsen redan när han lämnade fängelset.
- 29 Den behöriga nationella myndigheten ansåg att Ismail Derin uppfyllde villkoren för en principiell utvisning enligt artikel 47.2 punkt 1 i utlänningslagen (Ausländergesetz, nedan kallad AuslG), enligt vilken en utlänning, i allmänhet, skall utvisas om han har dömts till fängelse genom en lagakraftvunnen dom, som inte är villkorlig, för ett eller flera uppsåtliga brott. Eftersom klaganden i målet vid den nationella domstolen har permanent uppehållstillstånd i Tyskland och kom till denna medlemsstat som minderårig har han emellertid ett förstärkt skydd mot utvisning

enligt artikel 48.1 punkt 2 AuslG och han kan därför endast utvisas om det föreligger allvarliga skäl av hänsyn till säkerhet eller allmän ordning. Nämnda myndighet var således i detta fall skyldig att fatta sitt beslut om utvisning efter en skönsmässig bedömning enligt artikel 47.3 andra meningen AuslG.

30 Den behöriga nationella myndigheten ansåg att Ismail Derin, trots att han från sin barndom varit bosatt i Tyskland, inte lyckats integrera sig i det tyska samhället. Han dömdes för första gången år 1994 och har därefter ständigt återfallit i brott. Han kan inte anses uppfatta att han har gjort något fel, eftersom de straff han har ådömts inte har lett till att han ändrat sitt beteende. Det kan därför antas att hans första fängelsedom inte heller kommer att medföra något förbättrat beteende. En utvisning av Ismail Derin kan även ha en avskräckande effekt för andra utländska medborgare som därmed skulle få klart för sig vilka allvarliga konsekvenser det kan medföra att olagligt föra in utlänningar i en medlemsstat. Det är nämligen, med hänsyn till det problem det medför att ett stort antal utlänningar befinner sig illegalt i Tyskland, viktigt att vidta stränga åtgärder mot människosmugglare. Klaganden i målet vid den nationella domstolen åtnjuter dessutom inte några rättigheter enligt artikel 6.1 eller artikel 7 i beslut nr 1/80, eftersom han dels aldrig har arbetat utan avbrott för samma arbetsgivare i mer än ett år, dels inte längre bor hos sina föräldrar och är beroende av dem för sin försörjning.

31 Ismail Derins överklagande av utvisningsbeslutet avslogs den 15 september 2004. Han överklagade den 5 oktober 2004 avslagsbeslutet till Verwaltungsgericht Darmstadt och gjorde därvid gällande att han tillhör den personkrets som åtnjuter skydd enligt artikel 7 i beslut nr 1/80. Han omfattas därmed av tillämpningsområdet för artikel 14 i beslutet, enligt vilken det som krav för utvisning krävs att det föreligger en konkret fara för att personen gör sig skyldig till nya allvarliga störningar av den allmänna ordningen, ett krav som inte är uppfyllt i förevarande fall.

- 32 Enligt motparten i målet vid den nationella domstolen medför artikel 7 i beslut nr 1/80 emellertid endast skydd för barn till turkiska arbetstagare som är under 21 år och som är beroende av sina föräldrar för sin försörjning.
- 33 Den hänskjutande domstolen anser att Ismail Derin uppfyller villkoren för att åtnjuta de rättigheter som föreskrivs i artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, med hänsyn till att han i mer än fem år varit stadigvarande bosatt hos sina föräldrar, vilka är turkiska arbetstagare bosatta i värdmedlemsstaten.
- 34 Denna domstol är emellertid osäker på under vilka omständigheter en turkisk medborgare som befinner sig i en sådan situation som Ismail Derin kan förlora de rättigheter han har förvärvat enligt nämnda artikel 7 första stycket andra strecksatsen.
- 35 Den hänskjutande domstolen har, med hänvisning till dom av den 7 juli 2005 i mål C-373/03, Aydinli (REG 2005, s. I-6181), anmärkt att EG-domstolen har fastställt att de rättigheter som en person har tilldelats enligt nämnda bestämmelse endast kan förloras i två fall, nämligen för det första om den invandrade turkiska medborgarens närvaro i värdmedlemsstaten på grund av dennes personliga uppförande utgör en faktisk och allvarlig fara för den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller folkhälsan enligt artikel 14.1 i beslut nr 1/80, eller för det andra om den berörda personen utan legitima skäl har lämnat denna medlemsstat under avsevärd tid.
- 36 Den situation i vilken Ismail Derin befinner sig omfattas inte av något av dessa två fall som kan leda till förlust av rättigheterna enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80.

- 37 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att det, i enlighet med artikel 59 i tilläggsprotokollet, är viktigt att undersöka huruvida en sådan begränsning av det antal fall som kan leda till förlust av de rättigheter som förvärvats enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 medför att turkiska medborgare gynnas i förhållande till familjemedlemmar till en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat, vilka med tillämpning av artikel 10 i förordning nr 1612/68 har rätt att bosätta sig med denna arbetstagare under förutsättning att de är under 21 år och beroende av denna arbetstagare för sin försörjning. För det fall hans rättigheter inte kan begränsas på andra sätt enligt beslut nr 1/80, befinner sig Ismail Derin, som sedan hösten 1994 inte längre bor hos sina föräldrar, är äldre än 30 år och inte längre är beroende av familjen för sin försörjning, i föreliggande fall, i en mer förmånlig situation än en avkomling till en migrerande arbetstagare från en medlemsstat.
- 38 För det fall Ismail Derin verkligen förlorat sina rättigheter enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 på grund av att han är över 21 år, inte längre bor med sina föräldrar och inte längre är beroende av dem för sin försörjning, vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den berörda personen med stöd av en annan bestämmelse i detta beslut kan utverka ett skydd mot en utvisning som beslutats enligt artikel 14.1 i beslutet. Den hänskjutande domstolen undrar särskilt huruvida Ismail Derin kan jämföras med personer som har förvärvat rättigheter enligt artikel 6.1 i samma beslut.
- 39 Verwaltungsgericht Darmstadt beslutade under dessa omständigheter att vilande-förklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Är det förenligt med artikel 59 i tilläggsprotokollet att en turkisk medborgare som kommit som barn till Förbundsrepubliken Tyskland för att återförenas med sin familj inte förlorar den rätt att uppehålla sig i landet som naturligt följer av rätten att utöva valfri avlönad verksamhet enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 — förutom i de fall som avses i artikel 14 i detta

beslut eller när han utan legitima skäl lämnar värdmedlemsstaten under avsevärd tid — inte ens när han efter att ha fyllt 21 år inte längre är bosatt med sina föräldrar och dessa inte längre bidrar till hans uppehälle?

- 2) Åtnjuter denna turkiska medborgare, trots att han förlorat sin rättsliga status enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, det särskilda skydd mot utvisning som avses i artikel 14 i detta beslut, om han efter det att han flyttat från sina föräldrar har arbetat i omgångar som anställd, utan att i egenskap av arbetstagare uppnå en självständig rättslig status enligt artikel 6.1 i beslut nr 1/80, och under flera års tid uteslutande bedrivit verksamhet som egenföretagare?"

Den första frågan

- 40 Den första frågan avser det fall då en turkisk medborgare uppfyller de villkor som krävs för att enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 ha rätt att utöva valfri avlönad verksamhet och den därav följande rätten att uppehålla sig inom landet.

- 41 Även om det är ostridigt att Ismail Derin har förvärvat sådana rättigheter enligt den nämnda bestämmelsen i beslut nr 1/80, så har den italienska regeringen och Förenade kungarikets regering väckt frågan huruvida han inte snarare omfattas av artikel 7 andra stycket i samma beslut.

- 42 Med hänsyn till den redogörelse av omständigheterna i målet vid den nationella domstolen som lämnats i beslutet om hänskjutande är det faktiskt troligt att Ismail Derin — vilken har fullföljt en yrkesutbildning i värdmedlemsstaten i sin egenskap av barn till en turkisk far och en turkisk mor, vilka har utövat reguljär yrkesverksamhet under 6 respektive 24 år i denna stat — har rätt att utöva avlönad verksamhet och att uppehålla sig i denna medlemsstat med stöd av artikel 7 andra stycket, vilken är en mer förmånlig bestämmelse än artikel 7 första stycket (se dom av den 19 november 1998 i mål C-210/97, Akman, REG 1998, s. I-7519, punkterna 35 och 38, och av den 16 februari 2006 i mål C-502/04, Torun, REG 2006, s. I-1563, punkterna 22–24).
- 43 Den hänskjutande domstolen är emellertid ensam behörig att fastställa omständigheterna i det mål som den har att avgöra och att bedöma vilken av de två bestämmelser som nämndes i föregående punkt som är tillämplig i målet.
- 44 Syftet med den fråga som har ställts är i huvudsak att få fastställt i vilka fall en turkisk medborgare som Ismail Derin kan förlora de rättigheter han har tilldelats i värdmedlemsstaten enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 att fritt utöva valfri avlönad verksamhet och den därav följande rättigheten att uppehålla sig i landet.
- 45 Såsom generaladvokaten med rätta har påpekat i punkterna 35 och 78 i sitt förslag till avgörande, är villkoren för att förlora de rättigheter som har förvärvats enligt artikel 7 i nämnda beslut desamma, oberoende av om det är det första eller det andra stycket i denna artikel som är tillämpligt på den konkreta situation som har gett upphov till en tvist (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Torun, punkterna 21–25).

- 46 Under dessa omständigheter saknar det betydelse för prövningen av den första frågan som ställts av den hänskjutande domstolen huruvida det första eller det andra stycket i artikel 7 i beslut nr 1/80 gäller för en sådan turkisk medborgare som sökanden i målet vid den nationella domstolen.
- 47 I syfte att lämna ett ändamålsenligt svar på denna fråga skall det från början klargöras att det inte har bestritts att artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, i likhet med artikel 6.1 och artikel 7 andra stycket i samma beslut, har direkt effekt i medlemsstaterna, vilket medför att turkiska medborgare som uppfyller de där föreskrivna villkoren direkt kan göra gällande de rättigheter som de tillerkänns i denna bestämmelse (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet *Torun*, punkt 19). Det har inte heller bestritts att de rättigheter som enligt artikel 7 första stycket tillerkänns en turkisk arbetstagares barn vad avser anställning i den berörda medlemsstaten med nödvändighet — för att rätten att komma in på arbetsmarknaden och faktiskt utöva avlönad verksamhet inte skall förlora sin ändamålsenliga verkan — förutsätter att den berörda personen har en motsvarande uppehållsrätt (se, bland annat, dom av den 11 november 2004 i mål C-467/02, *Cetinkaya*, REG 2004, s. I-10895, punkt 31).
- 48 Artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 avser situationen för en turkisk medborgare, vilken, i egenskap av familjemedlem till en turkisk arbetstagare som tillhör eller har tillhört den reguljära arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten, antingen har tillåtits att förena sig med nämnda arbetstagare i denna stat med stöd av bestämmelserna om familjeåterförening eller är född och alltid har bott i denna stat (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet *Aydinli*, punkt 22).
- 49 Domstolen har redan fastställt att denna bestämmelse är tillämplig på denna typ av situationer oberoende av om den berörda personen, vid tidpunkten för omständigheterna i målet, är myndig och inte längre bor i hushållsgemenskap med sin familj, utan lever ett självständigt liv som arbetstagare i den berörda medlemsstaten (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet *Aydinli*, punkt 22, och, analogt, domen i det ovannämnda målet *Torun*, punkterna 27 och 28).

- 50 En sådan turkisk medborgare kan således inte förlora en rättighet som förvärvats med stöd av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 på grund av sådana omständigheter som anges i föregående punkt. En turkisk arbetstagares familjemedlemmars rätt att, efter en viss tid, ta anställning i värdmedlemsstaten syftar nämligen just till att befästa deras ställning i denna stat genom att ge dem möjlighet att bli självständiga (se domen i det ovannämnda målet Aydinli, punkt 23).
- 51 För övrigt har medlemsstaterna, även om det i princip enligt artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 krävs att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare faktiskt lever tillsammans med denne sistnämnde under den treårsperiod under vilken den berörda personen inte själv uppfyller villkoren för att få tillträde till arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten (se dom av den 17 april 1997 i mål C-351/95, Kadiman, REG 1997, s. I-2133, punkterna 33, 37, 40, 41 och 44, av den 16 mars 2000 i mål C-329/97, Ergat, REG 2000, s. I-1487, punkterna 36 och 37, och av den 22 juni 2000 i mål C-65/98, Eyüp, REG 2000, s. I-4747, punkterna 28 och 29, samt domen i det ovannämnda målet Cetinkaya, punkt 30), efter denna treårsperiod inte längre rätt att uppställa några villkor för att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare skall få uppehålla sig i landet, och detta gäller i än högre grad för en turkisk invandrare som uppfyller villkoren i nämnda artikel 7 första stycket andra strecksatsen (se domarna i de ovannämnda målen Ergat, punkterna 37–39, Cetinkaya, punkt 30, och Aydinli, punkt 24).
- 52 Domstolen har i detta avseende — såsom generaladvokaten har angett i punkterna 30 och 31 samt 120–123 i sitt förslag till avgörande, vad gäller de familjemedlemmar till en turkisk arbetstagare som avses i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, vilka liksom Ismail Derin efter fem års laglig bosättning har rätt att ta anställning i värdmedlemsstaten i enlighet med andra strecksatsen i denna bestämmelse — närmare slagit fast att bestämmelsens direkta effekt inte enbart har till följd att de berörda personerna direkt på grundval av beslut nr 1/80 har en individuell rättighet vad avser anställning, utan att den ändamålsenliga verkan av denna rätt dessutom med nödvändighet förutsätter att det finns en motsvarande rätt att uppehålla sig i staten i fråga, som föreligger oberoende av om villkoren för förvärvande av dessa rättigheter fortfarande är uppfyllda (se, bland annat, domarna i de ovannämnda målen Ergat, punkt 40, Cetinkaya, punkt 31, och Aydinli, punkt 25).

- 53 Det förhållandet att villkoret för att förvärva den aktuella rättigheten, i förevarande fall att leva tillsammans med den turkiska arbetstagaren under en viss tid, inte längre är uppfyllt efter det att familjemedlemmen till denna arbetstagare har förvärvat den aktuella rättigheten kan inte påverka den rättighet som tillkommer familjemedlemmen (se domen i det ovannämnda målet Aydinli, punkt 26). En annan tolkning av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 är inte förenlig med beslutets systematik och syftet att främja en gradvis integration av turkiska medborgare i värdmedlemsstaten, i den mån dessa uppfyller villkoren i en av bestämmelserna i detta beslut och därmed åtnjuter de rättigheter som följer av beslutet (se, bland annat, dom av den 8 maj 2003 i mål C-171/01, Wählergruppe Gemeinsam, REG 2003, s. I-4301, punkt 79).
- 54 Det framgår av domstolens fasta rättspraxis att de rättigheter som enligt artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 tillerkänns familjemedlemmar till turkiska arbetstagare som uppfyller villkoren i denna bestämmelse endast får begränsas i två fall, nämligen om en turkisk invandrarens närvaro i värdmedlemsstaten, på grund av dennes personliga uppförande, utgör en faktisk och allvarlig fara för den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller folkhälsan i den mening som avses i artikel 14.1 i samma beslut eller om han utan legitima skäl lämnar värdmedlemsstaten under avsevärd tid (se domarna i de ovannämnda målen Ergat, punkterna 45, 46 och 48, Cetinkaya, punkterna 36 och 38, Aydinli, punkt 27, och Torun, punkt 21).
- 55 I beslut nr 1/80 görs en klar åtskillnad mellan situationen för turkiska arbetstagare som har varit reguljärt anställda i den berörda medlemsstaten under en viss period (artikel 6) och situationen för familjemedlemmar till dessa arbetstagare som lagligen vistas i värdmedlemsstaten (artikel 7). Dessutom utgör artikel 7, enligt beslutets systematik, *lex specialis* i förhållande till de rättigheter vars omfattning ökar gradvis i förhållande till varaktigheten av en reguljär avlönad verksamhet, enligt de tre strecksatserna i nämnda artikel 6.1 (se dom av den 21 oktober 2003 i de förenade målen C-317/01 och C-369/01, Abatay m.fl., REG 2003, s. I-12301, punkt 78, samt domarna i de ovannämnda målen Aydinli, punkt 19, och Torun, punkt 17). De

rättigheter som tillerkänns enligt artikel 7 i beslut nr 1/80 kan därför inte begränsas under samma omständigheter som de rättigheter som gäller enligt artikel 6 i beslutet (se domarna i de ovannämnda målen Aydinli, punkt 31, och Torun, punkt 26).

- 56 Den turkiske medborgare som har tillerkänts rättigheter med stöd av artikel 7 i beslutet kan inte förlora dessa på grund av att han inte utövar en avlönad verksamhet till följd av att han dömts till ett fängelsestraff, inte ens om fängelsestraffet är på flera år och inte är villkorligt, eller på grund av att han inte vid något tillfälle har förvärvat rättigheter till anställning eller bosättning enligt artikel 6.1 i beslut nr 1/80 (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Aydinli, punkt 28, och Torun, punkt 26). De familjemedlemmar till turkiska arbetstagare som avses i artikel 7 i samma beslut innehar, till skillnad från de turkiska arbetstagarna, på vilka artikel 6.1 är tillämplig, en ställning som är oberoende av huruvida de utövar en avlönad verksamhet.
- 57 Av allt som anförts följer att det av systematiken i och syftet med beslut nr 1/80 framgår att en turkisk medborgare som befinner sig i en sådan situation som klaganden i målet vid den nationella domstolen, som har rätt att utöva valfri avlönad verksamhet enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i detta beslut, endast förlorar sin uppehållsrätt, som är en naturlig följd av nämnda rätt att utöva valfri avlönad verksamhet, i två situationer, nämligen i de fall som föreskrivs i artikel 14.1 i beslutet eller om han utan legitima skäl lämnar värdmedlemsstaten under avsevärd tid. En sådan turkisk medborgare förlorar däremot inte sin uppehållsrätt vare sig på grund av en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden till följd av ett fängelsestraff, inte ens om det är flerårigt och inte villkorligt, eller på grund av att han när utvisningsbeslutet fattades var över 21 år och inte längre bodde tillsammans med den turkiska arbetstagare från vilken han härleder sin uppehållsrätt och inte längre var beroende av denne för sin försörjning, utan levde självständigt i förhållande till denna arbetstagare (se domarna i de ovannämnda målen Aydinli, punkt 32, och, analogt, Torun, punkt 29).

- 58 Den hänskjutande domstolen undrar emellertid huruvida den tolkning som det redogjorts för i föregående punkt är förenlig med artikel 59 i tilläggsprotokollet.
- 59 Den hänskjutande domstolen är inte övertygad om att de rättigheter som tilldelats med stöd av artikel 7 i beslut nr 1/80 endast kan förloras i de fall som följer av en sådan tolkning. Domstolen antyder att ett barn till en turkisk arbetstagare, utöver de villkor som krävs enligt den rättspraxis som nämns i punkt 57 i denna dom, för att behålla de förvärvade rättigheterna även skall uppfylla de kriterier som föreskrivs i den sekundära gemenskapsrätten, särskilt artiklarna 10.1 och 11 i förordning nr 1612/68, som endast medför skydd för barn som är under 21 år eller beroende av arbetstagaren för sin försörjning.
- 60 Artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 skall således, enligt den hänskjutande domstolen, tolkas på så sätt att en turkisk medborgare, som innan han har fyllt 21 år har tillåtits resa in till värdmedlemsstaten i syfte att återförenas med sina föräldrar som arbetar i denna stat, förlorar sin rätt att ta anställning och den uppehållsrätt i denna stat som följer därav när han fyller 21 år eller när han inte längre är beroende av sin familj för sin försörjning.
- 61 En annan tolkning av denna bestämmelse skulle leda till att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat befann sig i en mer förmånlig situation än en avkomling till en migrerande arbetstagare från gemenskapen.
- 62 Domstolen konstaterar inledningsvis att barn som är under 21 år eller som för sin försörjning är beroende av en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och anställd i en annan medlemsstat, enligt artikel 10.1 i förordning nr 1612/68, har en ovillkorlig rätt att bosätta sig med denna migrerande gemenskapsarbetstagare.

- 63 För en familjeåterförening krävs däremot, enligt artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, uttryckligen ett tillstånd att förena sig med den invandrade turkiska arbetstagaren, vilket skall beviljas i enlighet med bestämmelserna i värdmedlemsstatens lagstiftning (se dom av den 30 september 2004 i mål C-275/02, Ayaz, REG 2004, s. I-8765, punkterna 34 och 35).
- 64 Inom ramen för associeringen mellan EEG och Turkiet utgör familjeåterförening således — förutom i det särskilda fall då den turkiska medborgaren är född i och alltid har varit bosatt i värdmedlemsstaten — inte en rättighet för familjemedlemmar till en invandrad turkisk arbetstagare. Det krävs i stället att ett beslut fattas av de nationella myndigheterna med tillämpning endast av lagstiftningen i den aktuella medlemsstaten, men med beaktande av de grundläggande rättigheterna, sådana de framgår bland annat av artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (se, analogt, dom av den 17 september 2002 i mål C-413/99, Baumbast och R, REG 2002, s. I-7091, punkt 72).
- 65 Barn som har rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat men som arbetar i en annan medlemsstat har, i enlighet med artikel 11 i förordning nr 1612/68, enbart av denna anledning, rätt att ta valfri anställning i värdmedlemsstaten. Rätten för ett barn till en migrerande turkisk arbetstagare att utöva avlönad verksamhet regleras emellertid på ett precist sätt i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80. I denna bestämmelse föreskrivs olika villkor som varierar i förhållande till hur länge barnet lagligen har bott tillsammans med den migrerande arbetstagare som barnet härleder sina rättigheter från. Turkiska medborgare tillerkänns således inte några sådana rättigheter under de tre första bosättningsåren. Efter tre års laglig bosättning med sin familj får den turkiska medborgaren rätt att anta erbjudanden om anställning, med förbehåll för den företrädesrätt som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater. Det är först efter fem års laglig bosättning som de har rätt att utöva valfri avlönad verksamhet.
- 66 Domstolen har vid flera tillfällen fastslagit att turkiska arbetstagare, i motsats till medborgare i medlemsstaterna, inte har rätt att röra sig fritt inom gemenskapen

utan enbart åtnjuter vissa rättigheter i värdmedlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 23 januari 1997 i mål C-171/95, Tetik, REG 1997, s. I-329, punkt 29, och av den 11 maj 2000 i mål C-37/98, Savas, REG 2000, s. I-2927, punkt 59, samt domen i det ovannämnda målet Wählergruppe Gemeinsam, punkt 89).

- 67 Av domstolens praxis angående de omständigheter som kan medföra en begränsning av de rättigheter som följer av artikel 7 i beslut nr 1/80 framgår dessutom att det utöver det undantag som avser allmän ordning, säkerhet och hälsa, vilket tillämpas på samma sätt för turkiska medborgare och gemenskapsmedborgare (se, bland annat, dom av den 10 februari 2000 i mål C-340/97, Nazli, REG 2000, s. I-957, punkterna 55, 56 och 63), även finns en annan orsak till förlust av dessa rättigheter som endast berör turkiska medborgare, nämligen att dessa utan legitima skäl lämnar värdmedlemsstaten under avsevärd tid (se punkterna 54 och 57 i denna dom). I ett sådant fall har myndigheterna i den berörda medlemsstaten, i en situation där den berörda personen senare på nytt vill bosätta sig i nämnda stat, rätt att kräva att han skall inlämna en ny ansökan för att tillåtas att antingen återförening sig med den turkiske arbetstagaren, om han fortfarande är beroende av denne, eller för att få tillstånd att arbeta på grundval av artikel 6 i beslut nr 1/80 (se domen i det ovannämnda målet Ergat, punkt 49).
- 68 Under dessa omständigheter kan situationen för barnet till en turkisk migrerande arbetstagare inte jämföras med situationen för en avkomling till en medborgare i en medlemsstat, på grund av de påtagliga skillnader som finns mellan deras respektive rättsliga ställning, där den sistnämndas mer förmånliga ställning för övrigt följer av den tillämpliga lagstiftningens lydelse.
- 69 I motsats till den tolkning som förespråkas av den hänskjutande domstolen kan det följaktligen inte på goda grunder anses att en familjemedlem till en migrerande turkisk arbetstagare som har tillåtits att förena sig med denne arbetstagare i en medlemsstat befinner sig i en mer förmånlig situation än en familjemedlem till en

medborgare i en medlemsstat, på grund av den begränsning av det antal fall i vilka uppehållsrätten kan förloras som följer av domstolens rättspraxis (se punkterna 54 och 57 i förevarande dom), och att den regel som uttrycks i artikel 59 i tilläggsprotokollet därigenom har åsidosatts.

- 70 Den tolkning som föreslås av den hänskjutande domstolen tar vidare inte hänsyn till att artikel 7 i beslut nr 1/80 och artikel 10 i förordning nr 1612/68 är utformade på olika sätt.
- 71 En sådan tolkning skulle dessutom oundvikligen medföra att den rättsliga ställningen för barn till invandrade turkiska arbetstagare blev alltmer osäker efter hand som de integrerade sig i värdmedlemsstaten, medan artikel 7 i beslut nr 1/80 tvärtom har till syfte att möjliggöra för familjemedlemmar till dessa arbetstagare att gradvis befästa sin ställning i den berörda medlemsstaten genom att ge dem möjlighet att, efter en viss tid, leva ett självständigt liv i denna stat.
- 72 Såsom framgår av skälen i beslutet om hänskjutande grundar sig nämnda domstols tolkning, såsom den återges i punkt 60 i denna dom, dessutom huvudsakligen på de överväganden som återges i punkt 52 i generaladvokaten Geelhoeds förslag till avgörande i det ovannämnda målet Ayaz. Dessa överväganden fastställdes emellertid inte i domen.
- 73 Det finns, med hänsyn till att den hänskjutande domstolen uttryckligen omformulerade sin första fråga efter det att domen i det ovannämnda målet Aydinly hade meddelats, i syfte att få domstolen att ompröva de slutsatser som drogs i denna dom, anledning att påpeka att den tolkning som gjordes i nämnda mål av

innebörden av artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 endast bekräftade den tolkning som gjorts av samma bestämmelse i domstolens tidigare rättspraxis (domarna i de ovannämnda målen Ergat och Cetinkaya). Domstolen har dessutom, med stöd av identiska skäl, utsträckt denna tolkning till att gälla artikel 7 andra stycket i nämnda beslut (domen i det ovannämnda målet Torun). Det har inte heller åberopats någon omständighet som innebär att den faktiska och rättsliga situationen i förevarande mål i något betydande avseende skiljer sig från situationen i de ovannämnda målen Ergat, Cetinkaya, Aydinli och Torun. Det finns således inte något godtagbart skäl för domstolen att ompröva sin tidigare rättspraxis i denna fråga.

74 I en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen, i vilken de behöriga myndigheterna i värdmedlemsstaten har fattat ett utvisningsbeslut mot en turkisk medborgare efter det att denne dömts för olika brott mot nationell lag, är den tillämpliga bestämmelsen artikel 14.1 i beslut nr 1/80, i vilken medlemsstaterna ges behörighet att vidta nödvändiga åtgärder. Härvid är nämnda myndigheter emellertid skyldiga att företa en bedömning av brottsförövarens personliga uppträdande och av huruvida han utgör en aktuell, verklig och tillräckligt allvarlig fara för den allmänna ordningen och säkerheten, samtidigt som de skall iaktta proportionalitetsprincipen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Nazli, punkterna 57–61, och, analogt, dom av den 26 november 2002 i mål C-100/01, Oteiza Olazabal, REG 2002, s. I-10981, punkterna 39, 43 och 44). En utvisning med stöd av artikel 14.1 i nämnda beslut får endast beslutas om den berörda personens personliga beteende innebär en konkret risk för nya allvarliga störningar av den allmänna ordningen. En utvisning får således inte beslutas automatiskt efter en dom i ett brottmål och av allmänpreventiva skäl (se dom av den 7 juli 2005 i mål C-383/03, Dogan, REG 2005, s. I-6237, punkt 24).

75 Med hänsyn till vad som anges ovan skall den första tolkningsfrågan besvaras så, att en turkisk medborgare, vilken som barn har tillåtits inresa till en medlemsstat enligt bestämmelserna om familjeåterförening och som har förvärvat rätten att fritt utöva valfri avlönad verksamhet enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut

nr 1/80, endast förlorar den uppehållsrätt i värdmedlemsstaten som är en naturlig följd av nämnda rätt att utöva verksamhet i två fall, nämligen

- i de fall som föreskrivs i artikel 14.1 i detta beslut, eller

- om han utan legitima skäl lämnar den berörda medlemsstaten under avsevärd tid,

oberoende av om han har fyllt 21 år, om han inte längre är beroende av sina föräldrar för sin försörjning utan lever ett självständigt liv i den aktuella medlemsstaten och om han inte stått till arbetsmarknadens förfogande under flera år på grund av att han genom dom som inte är villkorlig har ådömts ett fängelsestraff av motsvarande längd. En sådan tolkning är inte oförenlig med kraven i artikel 59 i tilläggsprotokollet.

Den andra frågan

- 76 Med hänsyn till svaret på den hänskjutande domstolens första fråga saknas anledning att besvara den andra tolkningsfrågan.

Rättegångskostnader

- 77 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

En turkisk medborgare, vilken som barn har tillåtits resa in till en medlemsstat enligt bestämmelserna om familjeåterförening och som har förvärvat rätten att fritt utöva valfri avlönad verksamhet enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen, antagen av det associeringsråd som inrättades genom avtalet om associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskaperna och Turkiet, förlorar den uppehållsrätt som är en naturlig följd av nämnda rätt att utöva verksamhet endast i två fall, nämligen

- i de fall som föreskrivs i artikel 14.1 i detta beslut, eller**

- om han utan legitima skäl lämnar den berörda medlemsstaten under avsevärd tid,**

oberoende av om han har fyllt 21 år, om han inte längre är beroende av sina föräldrar för sin försörjning utan lever ett självständigt liv i den aktuella

medlemsstaten och om han inte stått till arbetsmarknadens förfogande under flera år på grund av att han genom dom som inte är villkorlig har ådömts ett fängelsestraff av motsvarande längd. En sådan tolkning är inte oförenlig med kraven i artikel 59 i tilläggsprotokollet, undertecknat den 23 november 1970 i Bryssel, som ingåtts, godkänts och bekräftats i gemenskapens namn genom rådets förordning (EEG) nr 2760/72 av den 19 december 1972.

Underskrifter